

AÇIKLAMA MEKTUBU

(“Osmanlı/Türk İl Özel İdaresi Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 26 Mart 1913 Tarihli Kanun-ı Muvakkat, 10 Ağustos 1871 Tarihli Fransız Kanunundan mı İktibas Edilmiştir?” Başlıklı **1355 nolu** Makalem Hakkındaki Hakem Raporlarıyla İlgili Cevapları İçeren Açıklama)

AÜSBFD editörlüğü tarafından bana e-maile ek olarak iki adet hakem raporu gönderilmiştir. Her ikisi de iki sayfadır. Formatlı metne x koymak suretiyle doldurulan tablo haricinde, hakem raporlarından biri 17 satır, diğeri ise 16 satır uzunluğundadır. Bunun dışında bana iki ayrı hakem tarafından notlandırılmış makalemin metni tekrar gönderilmiştir.

Bana gönderilen hakem raporları numarasızdır. Ben kendim raporları “1 nolu hakem raporu” ve 2 nolu hakem raporu” olarak isimlendirerek, raporlarda dile getirilen eleştirilere cevap veriyorum:

1 NOLU HAKEM RAPORUNA CEVAPLAR

1 nolu hakem raporunda dile getirilen eleştiriler ve eleştirilere karşı cevaplarım şöyledir:

1. Hakemin dile getirdiği **birinci eleştiri** şudur:

Türkçe literatürde öne çıkan kişilerin ve bu kişilerin çalışmalarının atlandığı görülmüştür (Örneğin, İlber Ortaylı, Musa Çadırcı, Özer Ergenç, Ruşen Keleş, Şeref Gözübüyük, Bayram Coşkun, Turgay Uzun vb.).

CEVAP: Benim makalemin konusu “Osmanlı/Türk İl Özel İdaresi Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi”dir. Makalemde özellikle 26 Mart 1913 tarihli Kanun-ı Muvakkatin 10 Ağustos 1871 tarihli Fransız Kanunundan iktibas edilip edilmediği sorunu incelenmiştir. Hakemin raporunda ismini zikrettiği yazarların klasik Osmanlı dönemine ve keza Tanzimat döneminde mülki idare ve mahalli idarelere ilişkin çalışmaları var ise de, ben bu yazarların il özel idaresi sistemi üzerinde Fransız etkisini ve özellikle de 26 Mart 1913 tarihli Kanun-ı Muvakkati ile 10 Ağustos 1871 tarihli Fransız Kanunu arasında karşılaştırma yapan çalışmaları olduğunu görmedim. Bu konuda gözümünden kaçan bir husus var ise, sayın Hakemin zikrettiği yazarların söz konusu eserlerinin tam künyeleri bildirilirs kendisine müteşekkir kalırım.

2. Hakemin dile getirdiği ikinci eleştiri şudur:

Metnin dipnot kısmında makalede olmaması gereken (unutulduğu tahmin edilen) notlar bulunmaktadır (Örneğin, ... On the impossibility of translation of the term “il özel idaresi” into English, see Gözler, 2018: 284. We use the French equivalent...;

CEVAP: Hakemin dile getirdiği iddia (“*makalede olmaması gereken (unutulduğu tahmin edilen) notlar bulunduğu*”) iddiası haliyle fevkalade ağır bir iddiadır. Bu iddia doğru değildir. Söz konusu not, İngilizce özete bağlı olan 1 nolu dipnotta geçmektedir. 1 nolu dipnot aynen şöyledir:

¹ “İl özel idaresi” teriminin İngilizceye çevrilmesinin imkansızlığı üzerine bkz.: Gözler, 2018: 284. Biz terimin Fransızca dengini kullanıyoruz. (On the impossibility of translation of the term “il özel idaresi” into English, see Gözler, 2018: 284. We use the French equivalent).

Hakemin burada unutulduğunu iddia ettiği bu not, unutulmuş bir not değildir. Tersine hassaten konulmuş bir nottur. Bu notla İngilizce özette “il özel idaresi” karşılığı olarak neden İngilizce bir kelime değil de Fransızca “*département*” kelimesinin kullanıldığı açıklanmaktadır. Bu açıklama da İngilizce özete ilişkin bir husus olduğu için dipnotta hem Türkçe, hem de İngilizce olarak yapılmaktadır. Bu nedenle de gerekli bir nottur.

Bununla birlikte dipnotumuzun konunun uzmanı olan bir Hakem tarafından bile anlaşılmadığını gördüğümüz için makalemizden çıkardık.

3. Hakemin dile getirdiği üçüncü eleştiri şudur:

... Osmanlı mülkî idare sistemi üzerinde Fransız etkisini biz yayınlanmak üzere dergiye gönderdiğimiz “Osmanlı Mülkî İdare Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri Fransa’dan mı İktibas Edilmiştir?” başlıklı bir makalemizde inceledik...
 Önceki maddede belirtilen ve altı çizilen açıklamadan anlaşıldığı üzere bu çalışmanın başka bir yerde paylaşıldığı anlaşılmaktadır. Başka bir yerde yayımlanmadığı sanılmakla birlikte daha önceden hangi bilimsel ortamda paylaşıldığı ilk dipnotta belirtilmelidir.

CEVAP: Hakemin altını çizerek verdiği cümleler makalemin ilk şeklinin 6 nolu dipnotunda (yeni şeklinin 5 nolu dipnotunda) yer almaktadır.

Bu dipnotta Hakemin de altını çizerek verdiği gibi biz “Osmanlı Mülkî İdare Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi” başlıklı bir makale yazdık ve bu makaleyi 2017 yılının Aralık ayında yayınlanması dileğiyle bir başka akademik dergiye gönderdik. Yani Fransız etkisi konusunda yayın aşamasında olan iki ayrı makalemizden bahsedilmektedir. Başlıklarıyla birlikte tekrar etmek gerekirse:

- *Başka bir akademik dergiye Aralık 2017’de gönderdiğimiz makalenin başlığı şudur: “Osmanlı Mülkî İdare Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri Fransa’dan mı İktibas Edilmiştir?”* başlıklı bir makalemizde inceledik.
- *AÜSBFD’ye Şubat 2017’de gönderdiğimiz makalenin başlığı ise şudur: “Osmanlı/Türk İl Özel İdaresi Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 26 Mart 1913 Tarihli Kanun-ı Muvakkat, 10 Ağustos 1871 Tarihli Fransız Kanunundan mı İktibas Edilmiştir?”*

Hakem, bu dipnottan AÜSBFD’ye gönderdiğim makalemin “*başka yerde paylaşıldığı anlaşılmaktadır*” diye sonuç çıkarmakta ve makalemin “*daha önceden hangi bilimsel ortamda paylaşıldığı ilk dipnotta belirtilmelidir*” hükmünü vermektedir. Haliyle bu ağır bir ithamdır.

AÜSBFD’ye gönderdiğim bu makaleyi bir başka dergiye göndermedim; sempozyum gibi başka bir ortamda da paylaşmadım. Bu makaleyi ilk defa ve sadece AÜSBFD’ye gönderdim. *Bir başka dergiye gönderdiğim makale*, bu makale değil, “Osmanlı Mülkî İdare Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi” başlıklı makalemdir.

Muhtemelen sayın Hakem, makalelerin başlıklarını dikkatli bir şekilde okumadığı için bu iki makalenin aynı makale olduğunu sanmıştır. Eğer ortada bir dikkatsizlik kaynaklanan karıştırma yok ise, sayın Hakemin “mülkî idare” ile “il özel idaresi” kavramlarını karıştırdığı gibi üzücü bir sonuç ortaya çıkacaktır.

4. Hakemin dile getirdiği **dördüncü ve son eleştiri** şudur:

Yine aynı dipnotta “mülkî idare sistemi üzerinde Fransız etkisi konusunda yazılanların eleştirisi için bkz.” diye bir not düşülmüştür. Burada, eleştirilerin içeriğine ilişkin bilgi verilebilirse daha açıklayıcı olacaktır.

CEVAP: Söz konusu dipnot 6 nolu dipnottur (Makalenin düzeltilmiş versiyonunda 5 nolu dipnottur). Burada üç ayrı yazara gönderme vardır. Söz konusu gönderme, makalenin konusu olan *il özel idaresi sistemi* değil, *mülkî idare sistemi* üzerindeki Fransız etkisi hakkında olduğu için, bu konuya girilmemiş, dipnotta meraklısı için bakabilecekleri üç yazara göndermede bulunulmuştur. Yapılan gönderme makale konusuyla ilgili değil, yan bir konuyla ilgili olduğu için söz konusu eleştirilerin içeriğine ilişkin bilgi verilmesi gerekli görülmemiştir. Bu eleştiri de sayın Hakemin “il özel idaresi” ile “mülkî idare” kavramları arasında bir ayrıma dikkat etmediğini düşündürmektedir.

2 NOLU HAKEM RAPORUNA CEVAPLAR

2 nolu hakem raporunda dile getirilen eleştiriler ve eleştirilere karşı cevaplarım şöyledir:

1. Hakemin dile getirdiği **birinci eleştiri** şudur:

Osmanlı/Türk İl Özel İdaresi Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 26 Mart 1913 Tarihli Kanun-ı Muvakkat, 10 Ağustos 1871 Tarihli Fransız Kanunundan mı İktibas edilmiştir? başlıklı makale Türk kamu yönetiminde cevabı evet olarak bilinen çok bilindik bir soru üzerine kurgulanmaktadır. Sorunun cevabı her ne kadar ilgili literatürde bütünüyle evet olarak değerlendirilse de yazar, bunun bir ön kabul olduğunu ve ilgili kanunların doğrudan karşılaştırılmasının yapılmadığını iddia etmekte ve çalışmada bu iki yasal düzenlemeyi karşılaştırmaktadır. Ancak Türk kamu yönetiminin ve idare tarihinin birçok isminin herhangi bir karşılaştırma yapmadan bu şekilde bir sonuca varmalarını iddia etmek ne derecede doğrudur? Bir başka deyişle çalışmalarda birebir karşılaştırma yapılmaması bu iki yasal düzenlemenin kıyaslanmadığı anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda yazar, çalışmasının neden özgün olduğunu ve bu şekilde bir karşılaştırma yapmanın ilgili literatürlere nasıl bir katkı sunacağını net bir şekilde ortaya koymalıdır. Bu durum özellikle de çalışmanın özetinde kendisini göstermekte ve çok bilindik bir bilgi verilerek bu çalışmanın ilgili konuya ve alanlara nasıl bir katkı yapacağı açıklanmamaktadır.

CEVAP: Makalemizde Türk literatüründe Türk il özel idare sisteminin Fransa'dan ithal edildiği yolunda genel kanılar olduğu, il özel idaresini düzenleyen hangi Türk kanunun hangi Fransız Kanunundan alındığının gösterilmediği vurgulanmaktadır. Türk Özel İdare sisteminin Fransa'dan alındığı ileri sürülürken, Lütfi Duran dışında, bir Fransız kanununun ismi dahi zikredilmemektedir. Lütfi Duran'ın zikrettiği Fransız Kanununun ismi de yanlıştır. Oysa Türk il özel idaresi sistemi ile Fransız il özel idaresi sistemi arasında bir benzerlik var ise, bu benzerliğin bunları düzenleyen kanunlarda da bulunması gerekir. Bunun için de bu Türk ve Fransız il özel idaresi kanunlarını madde madde karşılaştırmak gerekir. İşte bizim makalemizde yapmaya çalıştığımız şey de budur. Bu eleştirinin tam eksine makalemizin bu yanı, *Türk literatüre katkı yapan yan*ıdır.

2. Hakemin dile getirdiği **ikinci eleştiri** şudur:

Çalışma içerik açısından bu şekilde önemli bir sorunu barındırırken biçimsel olarak da birtakım kusurlar ihtiva etmektedir. Öncelikle bazı paragraflar iki yana yaslı iken, bazı paragraflar ise sola yaslıdır. İkinci olarak, bazı bağlaçlardan sonra virgül konmama kuralına dikkat edilmelidir. Üçüncü olarak, sadece başlıklarda koyu renk kullanmaya özen gösterilmeli ve buna aykırı durumlar düzeltilmelidir. Dördüncü olarak, aynı paragraftaki yüklem uyumsuzlukları giderilmelidir.

Bu eleştiri kendi içinde dört alt eleştiriden oluşmaktadır. Bunlara sırasıyla cevap verelim:

a) **“Bazı Paragrafların İki Yana Yaslı İken, Bazı Paragrafların Sola Yaslı” Eleştirisine Cevap**

Benim AÜSBFD'ye gönderdiğim makalemde sola yaslı paragraf yoktur. Sola yaslı olduğu düşünülen paragraflar, bana geri gönderilen notlu metinde görüldüğü üzere her sayfanın ilk satırıdır. *Word* metninden görüldüğü kadarıyla, sol üstte bulunan sayfa numarası ilk satırın üstüne geldiği için *Word* programı tarafından ilk satırın son kelimesi izleyen satıra aktarılmıştır. Bunu da Hakem bu paragrafın sola yaslı olduğu şeklinde yorumlamıştır. Benim AÜSBFD'ye 2 Şubat 2018 tarihli e-postamın ekinde gönderdiğim metinde böyle bir sorun yoktur (Makaleyi e-mailin ekinde sadece *Word* belgesi olarak değil, aynı zamanda PDF belgesi olarak da göndermişim. Bu husus PDF belgesinden teyit edilebilir). Muhtemelen Dergi Editörlüğü benim gönderdiğim *Word* belgesini olduğu gibi değil, yazar ismini çıkarmak için yeni boş bir belgeye kopyalamak suretiyle ve-

ya sayfa düzenini değiştirerek Hakemlere göndermiştir. Bunu yaparken de yukarıda açıklanan teknik sorun ortaya çıkmıştır. Nitekim benim AÜSBFD'ye gönderdiğim makale 27 sayfa, Hakemlerin üzerinde düzeltme yaptığı makale (metin aynı olmakla birlikte) 25 sayfadır. Ortada benden kaynaklanmayan teknik bir sorun vardır. Bu sorunun tekrar doğmaması için düzeltilmiş makaleyi hem *Word*, hem de PDF belgesi olarak AÜSBFD'ye gönderiyorum.

b) Bazı bağlaçlardan sonra virgül konulmaması kuralına dikkat edilmediği eleştirisine cevap:

Makalenin yeni versiyonunda bu hususa dikkat edilmeye çalışılmıştır.

c) Sadece başlıklarda koyu renk kullanılması gerektiği eleştirisine cevap:

Karşılaştırmanın yapıldığı tabloda madde numaralarından başka ana metinde sadece 3 nolu başlık altında karşılaştırma yapılan paragrafların başında yer alan “Fransa’da” ve “Türkiye’de” kelimeleri koyu renk ile yazılmıştır. Koyu renkle yazılan “Fransa’da” ve “Türkiye’de” kelimeleri bir nevi alt başlık fonksiyonunu ifa ederler. Bunun yerine “**a. Fransa’da**” “**b. Türkiye’de**” şeklinde alt başlıklar atabilirdim. Ancak bu durumda 3 nolu başlık kendi içinde pek çok alt başlığa boğulur ve makalenin akıcılığı bozulurdu. Bu bir karşılaştırmalı çalışmadır. Karşılaştırmalı kısımların başında o kısmın hangi ülkeye ilişkin olduğunu okuyucunun hemen görmesinde yarar olduğunu düşündüğüm için ülke ismini koyu yapmıştım. Bunun hâlâ gerekli olduğunu düşünüyorum. Ancak Hakemin eleştirisine uyararak bahsettiğim yerdeki “Fransa’da” ve “Türkiye’de” kelimelerindeki koyu yazı stilini kaldırdım.

d) “Aynı paraftaki yüklem uyumsuzlukları giderilmelidir” eleştirisine cevap:

Bu tür uyumsuzluklar sehven olmuştur. Gözden geçirilen metinde işaret edilen uyumsuzluklar düzeltilmiştir. Örneğin 7’nci sayfada yer alan “Biz Osmanlı il özel idaresi sistemi üzerinde Fransız etkisini tespit etmek için Fransız kanunlarıyla karşılaştırma yaparken...” diye başlayan paraftaki yüklem uyumsuzluğu giderilmiştir.

NOTLANDIRILMIŞ METİNDEKİ HUSUSLARA İLİŞKİN CEVAPLAR

Hakem raporları dışında bana Hakemler tarafından notlandırılmış makalemin metni tekrar gönderilmiştir. Bu metne Hakemler tarafından düşülen notlar, konulan işaretler makalenin düzeltilmesi için fevkalade yararlı olmuştur. Hakemlere teşekkür ederim. Bu notlar doğrultusunda yaptığım düzeltmeler ekteki “*düzeltilme listesi*”nde tek tek gösterilmiştir.

SONUÇ

Türk literatüründe Türk il özel idaresi sisteminin Fransa’dan iktibas edildiği yolunda düşünceler ileri sürülmüştür. Ancak bu düşünceleri kanıtlayan çalışmalar yoktur. Eğer Türk il özel idaresi sistemi Fransa’dan iktibas edilmiş ise, il özel idaresini düzen-

leyen Türk kanunları ile Fransız kanunları arasında belli ölçüde bir benzerliğin bulunması gerekir. Ne var ki literatürde il özel idaresini düzenleyen hangi Türk kanununun hangi Fransız kanunundan alındığını gösteren çalışmalar bulunmamaktadır. Bizim makalemiz bu eksikliğı gidermeyi amaçlamaktadır. Makalemizde 10 Ağustos 1871 tarihli Genel Meclisler Hakkında Fransız Kanunu (*Loi du 10 août 1871 relative aux conseils généraux*) ile 26 Mart 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-ı Muvakkati arasındaki benzerlikler madde madde gösterilmektedir. Bu benzerliklerin somut ve ayrıntılı bir şekilde gösterilmesinin literatüre bir katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Bu nedenle makalemin AÜSBFD’de yayınlanmayı hak eden bir makale olduğu kanısındayım.

6 Haziran 2018

Kemal Gözler

Ek: Düzeltme Listesi

Kemal Gözler, “AÜSBFD Tarafından Reddedilen Makalem Dolayısıyla”
(www.idare.gen.tr/ausbfd-ret.htm) başlıklı makalenin ekidir.